

panorama

inforegio

37

jaro 2011

Strategie EU pro Podunají

Jednotná reakce na společné výzvy

ÚVODNÍK

3

PŘEHLED

Strategie EU pro vzkvétající Podunají

4-7

ROZHOVOR

János Martonyi, Johannes Hahn, Hans-Peter Hasenbichler, Philip Weller

8-11

PO CELÉ EVROPĚ

Projekty, které představují uplatňování strategie v praxi

12-17

JAK STRATEGIE FUNGUJE

SPOLEČNÝ ZÁJEM

Spolupráce pro Podunají

20-21

REGIONÁLNÍ OTÁZKY

Jak se Podunají může poučit od regionu Baltského moře

22-23

O NAŠICH PROJEKTECH

Rozhovory s vedoucími představiteli dvou mezinárodních projektů

24-25

PROPOJOVÁNÍ

RegioNetwork 2020, rozrůstající se on-line komunita

26

ÚZEMNÍ POKRYTÍ STRATEGIE EU PRO PODUNAJÍ

LETMÝ POHLED NA REGION – FAKTA A ČÍSLA

27-28

NECHTE SVŮJ HLAS ZAZNÍT A TERMÍNY DO DIÁŘE

29

30

Fotografie (strany):

Obálka: © ES

Strany: 3, 5, 6, 9, 10, 13, 20, 21, 22, 23 © ES

str. 4-5-6-7: © iStockphoto

str. 8: © Ministerstvo zahraničních věcí Maďarska

str. 12: © 4Biomass

str. 12-13-14-15-16-17: © Ministerstvo pro regionální rozvoj a bydlení Rumunska

str. 14-15: © ICDPR

str. 16: © SEEERA.NET

str. 11, 17: via donau

str. 22-23: © Carmen Polo Sanz

str. 23: © Margarita Grantcharska

str. 24: © Caithness

Tento časopis se tiskne v angličtině, bulharštině, češtině, francouzštině, maďarštině, němčině, rumunštině, slovenštině, slovinštině, bosenštině, chorvatštině, moldavštině, srbštině a ukrajinštině na recyklovaném papíře.

Názory vyjádřené v této publikaci představují názory autora a nutně neodrážejí stanoviska Evropské komise.

Strategie EU pro Podunají představuje jednotnou reakci na výzvy, které se dotýkají pětiny EU a více než 100 milionů obyvatel, a navazuje na Strategii EU pro region Baltského moře, přičemž staví na jejích osvědčených postupech.

Žádné nové fondy EU, žádná nová legislativa EU a žádné nové struktury EU: ale zaměření na užší synergie mezi orgány na všech úrovních pro maximalizaci dopadů opatření a financování.

Region Podunají potřebuje výsledky. Na základě čtyř pilířů byly vytyčeny klíčové cíle a ty byly převedeny do praxe v podobě více než 200 projektů, z nichž každý má vedoucí a termíny.

Díky nedávnému rozšíření EU vznikly v regionu příležitosti.

K silným stránkám regionu patří například inovace a špičkový výzkum v některých oblastech: strategie podporuje sdílení znalostí a vytváření sítí pro podporu růstu. Pro otevření regionu – jak jemu samému, tak vůči vnějšímu světu – je zapotřebí moderní infrastruktura a komunikace.

Z hlediska životního prostředí je Dunaj domovem některých nejvzácnějších evropských druhů a je biologicky velmi rozmanitý, ale povodí je velmi zranitelné vůči znečištění, které způsobuje například zastaralá výroba elektřiny a vypouštění odpadních vod. Na křehké ekosystémy a lidi žijící v oblasti také působí hrozba záplav a nedostatku vody.

Strategie je rámcem pro udržitelnou spolupráci při řešení těchto a dalších problémů. Její úspěch však závisí na tom, jak lidé v regionu využijí opatření, která strategie stanovuje, aby pro sebe i pro své děti vybudovali prosperující a bezpečnou budoucnost.

V tomto vydání časopisu Panorama se blíže podíváme na to, jaký typ projektů strategie podporuje, a zeptáme se odborníků na to, jak region bude vypadat v roce 2020 a jak podle nich strategie tuto vizi naplní. Díky přehledu v časopise Panorama zjistíte, jakou důležitou úlohu mají různé orgány a jak se vzájemně podporují s cílem dosáhnout úspěchu.

Dirk Ahner

Generální ředitel, Evropská komise
Generální ředitelství pro regionální politiku

STRATEGIE EU PRO VZKVÉTAJÍCÍ PODUNAJÍ

Dunaj, se svými 2 850 km druhá nejdelší řeka v Evropě, spojuje Schwarzwald a Černé moře a prochází deseti zeměmi. Další čtyři země spadají do jejího povodí. Vodní elektrárny, panevropský dopravní koridor a domov některých nejvzácnějších evropských druhů – tlaky, kterým řeka čelí, jsou často protichůdné a na to, jak se řeší problémy, měly dopad politické změny v regionu.

Strategie EU pro Podunají navazuje na Strategii EU pro region Baltského moře, která byla prvním makroregionálním přístupem svého druhu, a bude stavět na úsilí zúčastněných subjektů v regionu. Poskytne jim prostředky na vytvoření bezpečného, vzkvétajícího a spravedlivého regionu pro všech jeho 115 milionů obyvatel.

PROČ JE STRATEGIE ZAPOTŘEBÍ

Region Podunají pokrývá pětinu území EU a jeho prosperita je neoddělitelně spojena s prosperitou Unie jako celku. Mnohé z problémů regionu přesahují hranice jednotlivých států: ať se jedná o záplavy, dopravní a energetická spojení, ochranu životního prostředí nebo bezpečnostní výzvy, všechny si žádají jednotný přístup.

Je nutné se věnovat hospodářským rozdílům a nedostatečným investicím do infrastruktury, což je dědictví z doby před rokem 1990. Vzhledem k politické a geografické charakteristice regionu může mít na něj obzvláště intenzivní dopad migrace, změna klimatu a bezpečnost. Problémy související se životním prostředím jsou naléhavé jak kvůli biologické rozmanitosti, tak kvůli ochraně kulturního dědictví.

KDO ROZHODL O TOM, CO SE BUDE PODNIKAT?

Členské země v regionu požádaly Komisi, aby připravila určitý rámec, který by zajistil účinná řešení pro klíčové výzvy.

Rozsáhlé konzultace, které vedlo Generální ředitelství Komise pro regionální politiku, přinesly celou řadu nápadů a příspěvků. Na to navázal proces on-line veřejné konzultace pro zajištění transparentního přístupu k výběru priorit a přijetí řešení navržených lidmi žijícími v regionu a pro lidi žijící v regionu.

Čtyři priority, které z toho vyšly, se označují jako „pilíře“ a jedná se o tyto oblasti: napojení Podunají, ochrana životního prostředí Podunají, budování prosperity Podunají a posílení Podunají.

Jako logicky strukturovaný rámec Strategie představuje novou formu spolupráce pro partnery v oblasti a zaměřuje se na koordinaci stávajících finančních nástrojů a politik, nikoli na vytváření nových ani na vytváření nových institucí či nové byrokracie.

Praktický dopad strategie

Každý pilíř obsahuje několik prioritních oblastí, které identifikují podrobná opatření a projekty pro převedení slov na praktické výsledky. Koordinátoři prioritních oblastí, odborníci z příslušných ministerstev a agentur, zajistí realizaci těchto opatření a budou hlavním komunikačním kanálem pro podávání zpráv a hodnocení. Při identifikaci opatření a projektů se zvažují čtyři faktory:

- Měly by se zaměřovat na identifikované priority a mít jasnou podporu.
- Měly by mít dopad na makroregion (nebo na jeho významnou část).
- Měly by být realistické.
- Měly by být soudržné a vzájemně se podporující.

Strategie je založena na integrovaném přístupu a opatření musí být vyvážená pro dosažení co nejudržitelnějších řešení.

Napojení Podunají – doprava, energetika, kultura a cestovní ruch

Tento pilíř se zaměřuje na tři prioritní oblasti s cílem:

- zlepšit mobilitu a multimodalitu (zahrnující silniční, železniční a letecká spojení a vnitrozemské vodní cesty);
- podporovat udržitelnější energetiku (zahrnující energetickou infrastrukturu, trhy a čistou energii);
- podporovat kulturu a cestovní ruch a mezilidské kontakty.

Těchto cílů je možné dosáhnout prostřednictvím zlepšené koordinace v infrastruktuře a v provozování dopravních a energetických systémů, prostřednictvím výměny osvědčených postupů v oblasti čisté energie a prostřednictvím podpory podunajské kultury a cestovního ruchu.

Nezačínáme úplně od nuly

Spolupráce v regionu se již začala zintenzivňovat, zejména prostřednictvím politiky soudržnosti EU a mezinárodního programu „Jihovýchodní Evropa“. Jen ze strukturálních fondů je pro období 2007–2013 k dispozici přibližně **100 miliard €**.

K dispozici jsou další zdroje financování, například z mezinárodních finančních institucí, jako je Evropská investiční banka, a prostřednictvím vnitrostátních, regionálních a místních orgánů.

DOPRAVA

Řeky Rýn a Dunaj jsou propojeny kanálem Mohan-Dunaj, a spojují tak 11 zemí od Severního moře k Černému moři a představují jakousi páteř regionu. Nicméně plný potenciál vnitrozemské plavby není využíván po celé délce této důležité cesty – objem přepraveného nákladu na Dunaji představuje pouze 10 až 20 % objemu na Rýnu. Je také nutné posílit multimodalitu.

Státní hranice v regionu se v poslední době výrazně změnily. Jedním z dopadů jsou nedostatečné investice do přeshraničních spojů u všech způsobů dopravy, zejména však u železniční a silniční dopravy.

K projektům navrhovaným v rámci této prioritní oblasti patří: odstraňování vraků lodí a dalších trosk z koryta řeky, rychlejší meziměstské železniční spoje a multimodální investice na podporu ekologických řešení mobility.

ENERGETIKA

Ceny v regionu jsou vysoké, protože velkou část energie je nutné dovážet, doprava je nákladná a trhy jsou roztržité. Jak se ukázalo při plynové krizi v lednu 2009, dodávky energií jsou nejisté a současné metody výroby jsou významnými zdroji znečištění. Nicméně region disponuje know-how v souvislosti s účinností a obnovitelnými zdroji, které by mohlo být výhodné podporovat a sdílet.

K opatřením patří zpracování a provedení projektů severojižního plynového propojení a vytvoření úložných kapacit. Obnovitelné zdroje budou oživeny prostřednictvím projektu 4Biomass a přípravy akčního plánu pro obnovitelnou energii v Podunají.

Letiště Győr-Per, Maďarsko, využívají zejména pasažéři pro obchodní leteckou charterovou dopravu

STRATEGIE EU PRO VZKVÉTAJÍCÍ PODUNAJÍ

KULTURA

V Podunají je možné se setkat s mnoha turistickými a historickými zajímavostmi. Opatření by měla zajistit dlouhodobou konkurenceschopnost a udržitelnost odvětví cestovního ruchu na základě spolupráce, která přinese regionu užitek prostřednictvím nového rozvoje a investic. Jedinečné přírodní a kulturní dědictví regionu bude inzerováno nápadněji a udržitelněji.

Ochrana životního prostředí Podunají

Tento pilíř se zaměřuje na tři prioritní oblasti s cílem:

- obnovit a udržet kvalitu vod;
- řídit rizika pro životní prostředí;
- chránit biologickou rozmanitost, krajinu a kvalitu ovzduší a půdy.

Tyto cíle je nutné integrovat s dalšími politikami. Například dopravní infrastruktura má pozitivní dopad na růst, ale pokud se dobře nenaplňuje, mohla by mít negativní dopad na biologickou rozmanitost a na kvalitu ovzduší a vody.

VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

To je v regionu zásadní problém a patří k němu kvalita i kvantita vody. K úkolům v tomto ohledu patří: snižování znečištění organickými, potravinovými nebo nebezpečnými látkami a také odstraňování nebo úprava přerušování vodních cest.

RIZIKA PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

V povodí Dunaje je vysoký počet míst s přírodními a průmyslovými riziky a jejich existence, nepočítaje problémy způsobené změnou klimatu, znamená, že zásadní součástí strategie musí být analýza potenciálu rizik, připravenost a mechanismy rychlé reakce. Naléhavá situace, kterou v roce 2010 způsobilo červené bahno, jen zdůraznila, jak je nutné spolupracovat rychle a účinně.

EKOSYSTÉM

Podunají je jedním vzájemně provázaným a vzájemně závislým ekosystémem, který poskytuje neocenitelné environmentální zboží a služby (potraviny, tkaniny a sladká voda, regulace množství vody na území a ochrana půdy).

Region obsahuje velký podíl evropských rozsáhlých přírodních rezervací a poskytuje ekologická spojení, která jsou důležitá pro celkové zdraví životního prostředí v Evropě. V důsledku prudkého průmyslového rozvoje, odlesňování a znečištění se však region dostává pod tlak.

K navrženým opatřením patří: zřízení nárazníkových pásem podél řeky pro uchování živin; využívání nejnovějších technologií pro čištění míst znečištěných nebezpečným odpadem; plné využití dat z projektu DANUBE FLOODRISK, který podporuje obnovu mokřadů pro zlepšení ochrany před povodněmi a provádí síť chráněných oblastí, DANUBEPARKŮ.

Čištění vody v Rumunsku

Budování prosperity

Pro Podunají jsou charakteristické významné sociální a hospodářské rozdíly, ale také silné existující vazby mezi zeměmi. Pilíř Budování prosperity podporuje strategii Evropa 2020 a definuje více než 50 konkrétních opatření a projektů, jejichž cílem je překlenout mezery na základě:

- rozvoje znalostní společnosti pomocí výzkumu, vzdělávání a informačních technologií;
- podpory konkurenceschopnosti podniků, včetně vytváření klastrů a sítí;
- investic do lidí a jejich dovedností.

KONKURENCESCHOPNOST POMOCÍ VÝZKUMU, VZDĚLÁVÁNÍ A TECHNOLOGIÍ

Region se může pyšnit lídry v některých technologických oblastech, ale existují zde také takřikající stojaté vody, a proto je velmi důležité sdílení znalostí. Konkurenceschopnost závisí na schopnosti univerzit, výzkumných institutů a podniků přicházet s novými nápady, poznatky a technologiemi a převádět je na komerčně využitelné produkty.

Pro další růst regionu jsou důležité cílená podpora infrastruktury výzkumu, vznik silnějších sítí mezi univerzitami, podniky a tvůrci politik a lepší využívání informačních a komunikačních technologií.

KVALIFIKOVANÁ A ZAČLEŇUJÍCÍ PRACOVNÍ SÍLA

Zapotřebí jsou také investice do lidí, aby se region mohl udržitelně rozvíjet a růst, přičemž prioritami by měly být znalosti a začleňování. V rámci využívání stávajících silných stránek regionu je také nutné prosazovat lepší přístup k dalšímu vzdělávání a modernizaci odborné přípravy a sociální podpory.

K opatřením na budování prosperity patří: spojit a koordinovat finanční prostředky na výzkum s cílem stimulovat výzkum a vývoj v Podunají, vytvořit společná výzkumná střediska pro pokročilé studie, rozvíjet společné programy pro profesní vzdělávání a odbornou přípravu, rozšířit využívání služeb elektronické správy (e-Government) a elektronického zdraví (e-Health) pro občany žijící v regionu a bojovat proti chudobě a sociálnímu vyloučení marginalizovaných skupin, jako jsou například Romové.

Posílení regionu

Pilíř Posílení regionu má za cíl:

- navýšení institucionální kapacity a spolupráce;
- spolupráci pro větší bezpečnost a boj proti organizovanému zločinu a závažné trestné činnosti.

POSÍLENÍ INSTITUCIONÁLNÍ KAPACITY A BEZPEČNOSTI

Země v regionu mají různou historii. Právní řád, transparentnost, demokracie, tržní hospodářství a všeobecná politická stabilita vycházejí z různých systémů a tradic. Strategie podtrhuje důležitost spolupráce na všech úrovních.

Na podporu tohoto pilíře vznikají různá opatření: odborná příprava a výměna osvědčených postupů v oblasti řízení veřejných financí, vytvoření fóra pro občanskou společnost v Podunají; vytvoření společných zásad pro územní plánování.

VÍCE INFORMACÍ

ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm

JÁNOS MARTONYI

Ministr zahraničních věcí, Maďarsko

Maďarsko je předsednickou zemí Rady Evropské unie a zaměřuje se na výzkum, vývoj a inovace – klíčové oblasti Strategie pro Podunají. Jako ministr zahraničních věcí má dr. Martonyi o strategii mimořádný zájem.

Jak podle vás bude region vypadat v roce 2020?

Strategie EU pro Podunají přispívá k hledání koordinovaného, dlouhodobého řešení problémů, které nelze řešit jen na úrovni jednotlivých států. Přístup Maďarska ke strategii sleduje dvě linie, ve kterých se odráží naše vize regionu v roce 2020. Jednak bychom chtěli z Podunají vytvořit region, ve kterém se bude dobře žít. Naším druhým hlavním cílem je zajistit, aby do této doby byl region rozvinutý a aby dobře prosperoval.

Strategie je vynikajícím nástrojem pro podporu dobrých sousedských vztahů ve střední Evropě. Máme historickou příležitost. Práce na společných opatřeních bude znamenat, že jsme v mnoha oblastech schopni navázat bližší vztahy. Jsem přesvědčen, že společné úsilí při naplňování Strategie pro Podunají může přispět k zásadnímu zlepšení vztahů mezi našimi státy.

Jak strategie přispěje k naplnění této vize?

Neměli bychom zapomenout, že na většinu zúčastněných zemí velmi dolehla hospodářská a finanční krize. Strategie má proto velmi důležitou úlohu při stimulaci programů, které přispějí k oživení ekonomiky – prioritním úkolem bude například zlepšit způsob využívání stávajících fondů.

Opatření a projekty pro dosažení oživení byly společně přijaty zúčastněnými státy a Komisí, přičemž hlavními přispěvateli byly mimo jiné profesní organizace, akademická sféra a občanská společnost. Strategie je dobře připravený mechanismus spolupráce všech zúčastněných subjektů.

Jsem přesvědčen, že společně připravené projekty budou mít praktický dopad při realizaci této vize.

” Jsem přesvědčen, že společné úsilí při naplňování Strategie pro Podunají může přispět k zásadnímu zlepšení vztahů mezi našimi státy. “

Co je podle vás přidanou hodnotou strategie pro váš střeoevropský region?

Do strategie se zapojily i země mimo EU. Pokud se nám dohromady podaří realizovat společné projekty, může to být vynikající příležitost zapojit je do společných politik Unie. Jsem si jist, že díky silnému vlivu strategie za deset let uvidíme mnohem integrovanější Podunají.

Stabilizovaný a integrovaný region vytvářející silnější vazby se západním Balkánem a zeměmi, na něž se vztahuje politika sousedství EU, přinese prospěch nejen střední Evropě, ale i celé Unii.

JOHANNES HAHN

Evropský komisař pro regionální politiku

Komisař Hahn vyjadřuje své představy o budoucnosti Strategie pro Podunají.

Jak by podle vás měl region vypadat v roce 2020?

V roce 2020 by Podunají mělo být regionem, který svým občanům bude zajišťovat lepší kvalitu života, bude nabízet více hospodářských příležitostí, bude v něm více inovativních mladých firem vytvářejících pracovní místa a bude charakteristický lepším životním prostředím a vzkvétajícím kulturním ovzduším. Chci, aby každý měl šanci na důstojnou práci a dobrý život ve svém domovském regionu.

Jak strategie přispěje k naplnění této vize?

Strategie je velmi důležitá pro konkrétní realizaci této vize. Aby se to podařilo, jsou důležité tři hlavní prvky: silná politická podpora, seznam konkrétních opatření a kooperativní pracovní metoda.

Během měsíců, kdy se do přípravy strategie úzce zapojili země i partneři Podunají, vznikla silná politická podpora. Tuto podporu má v dubnu potvrdit Rada pro obecné záležitosti a v červnu tohoto roku dá své konečné požehnání Evropská rada. To znamená, že akce navržené v akčním plánu budou podporovány na nejvyšší politické úrovni vládami.

S cílem zajistit konkrétní výsledky u hlavních problémů Podunají byl na základě příspěvků od zemí, regionálních a místních orgánů, zúčastněných subjektů a útvarů Evropské komise připraven akční plán. Plán obsahuje přibližně 200 prioritních akcí, které se mají zaměřit na hlavní výzvy a příležitosti regionu.

Kromě toho, a to je pravděpodobně to nejdůležitější, strategie navrhuje pracovní metodu založenou na spolupráci. Země by se měly pravidelně setkávat na pracovní úrovni, aby mohly schvalovat nejlepší způsoby provádění opatření. To znamená formulovat různé úkoly, které je nutné provést, hledat finanční prostředky a zajistit, aby práce postupovala vpřed.

Jaký význam má to, že se zapojila Komise?

Tato strategie byla připravena na základě iniciativy podunajských zemí, které teď odpovídají za její provádění. Úkolem Komise je pomáhat jim s naplňováním cílů, na kterých se shodly. V této strategii je tedy nové to, že Evropská komise bude zprostředkovatelem provádění akčního plánu. Není to jen papír.

Zapojení Komise je důležité z několika důvodů, hlavním důvodem je pomáhat všem zemím plnit jejich cíle. Komise může zemím pomáhat při vzájemné spolupráci. Je také spolehlivým partnerem, který má díky svým odborným znalostem důvěru, pracuje transparentně a má vhodnou pozici pro zlepšení situace jedné pětiny obyvatel EU. Komise také může zajistit provádění stávajících pravidel (např. směrnic o životním prostředí) a může zatlačit na přizpůsobení fondů EU. A nakonec Komise může zajistit celkové plánování, monitorování, hodnocení a vedení.

Evropská komise, a zejména GŘ pro regionální politiku, považuje za svůj závazek pomáhat zemím co nejlépe Strategii využívat. Všichni lidé a orgány v Podunají mají velkou příležitost vzájemně zužitkovat své silné stránky.

” Jsou důležité tři hlavní prvky: silná politická podpora, seznam konkrétních opatření a kooperativní pracovní metoda. “

HANS-PETER HASENBICHLER

Hans-Peter Hasenbichler je generálním ředitelem via donau, rakouské společnosti zabývající se správou a rozvojem vodních cest.

Společnost via donau nejenže odpovídá za integrovanou správu vodních cest na rakouském úseku Dunaje (plavba, ekologie, ochrana před povodněmi), ale také organizuje související činnosti v oblasti inovací a vývoje.

Jak podle vás bude region vypadat v roce 2020?

Do roku 2020 bude Dunaj ekologickou a ekonomickou páteří celého Podunají. Důležitým krokem vpřed bude rovněž politická integrace zemí západního Balkánu do EU, protože celému regionu přinese stabilitu a hospodářskou prosperitu.

Pokud jde o dopravní systém, naše vize jde ruku v ruce se strategií EU Evropa 2020, jejímž cílem je do roku 2020 snížit emise skleníkových plynů nejméně o 20 % ve srovnání s úrovní v roce 1990 a zvýšit energetickou účinnost o 20%. Významný podíl nákladní dopravy se přesune ze silnice na Dunaj a začne se využívat potenciál vnitrozemské vodní dopravy, tj. nízké spotřeby energie, větší kapacity, nízkých emisí CO₂ a nízkých přepravních nákladů.

Jak strategie přispěje k naplnění této vize?

Strategie pro Podunají jako platforma bude příležitostí pro skutečně integrovanou správu vodních cest tak, aby se bral ohled na různé druhy využití řeky, např. nákladní doprava, výroba energie, ochrana před povodněmi, rekreace, cestovní ruch nebo dodávky pitné vody.

Společnost via donau v úzké spolupráci s Mezinárodní komisí pro ochranu Dunaje (ICPDR) podporuje šíření přístupu integrovaného plánování u projektů vodních cest, jehož cílem je vytvářet nezbytné podmínky pro rozvoj udržitelné vnitrozemské plavby v neporušeném říčním prostředí. Rakousko společně s Rumunskem koordinuje prioritní oblast strategie „Zlepšení mobility a multimodality / vnitrozemské vodní cesty“ v rámci pilíře „Nápojení Podunají“. V této úloze považujeme za důležité využít příležitosti k rozvoji dunajské plavby způsobem, který bude šetrný k životnímu prostředí.

Jak je možné naplnit cíl strategie, tedy do roku 2020 zvýšit nákladní dopravu po řece o 20 % ve srovnání s rokem 2010?

Na jedné straně je nutné optimalizovat každodenní údržbu vodní cesty vzhledem k omezeným rozpočtům na projekty v oblasti infrastruktury, na druhé straně je nutné na Dunaji zajistit řádnou úroveň splavnosti odstraněním stále existujících překážek.

Proto je nutné posilovat přeshraniční spolupráci v oblasti správy vodních cest (tento proces již byl zahájen v rámci projektu NEWADA financovaného z EU). Kromě problémů týkajících se vodních cest a infrastruktury přístavišť jsou také nutná opatření v oblastech, jako je dopravní politika, modernizace flotil, telematika (říční informační služby), inovace, logistika nebo vzdělávání a odborná příprava.

VÍCE INFORMACÍ:

www.via-donau.org/index.php

” Do roku 2020 bude Dunaj ekologickou a ekonomickou páteří celého Podunají. “

PHILIP WELLER

Philip Weller pracuje jako výkonný tajemník Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje (ICPDR) ve Vídni (Rakousko).

Philip Weller řídí ICPDR, které je fórem pro 14 hlavních zemí v Podunají a Evropskou komisi pro provádění jejich závazků v oblasti zlepšování kvality vody a správy povodí Dunaje.

Jak podle vás bude region vypadat v roce 2020?

Podunají je regionem s mnoha rozdíly – geografickými, ekologickými, kulturními i rozdíly z hlediska hospodářského rozvoje. Region propojuje voda a mě zajímá zejména to, jaká bude v roce 2020 voda v Dunaji a jeho přítocích.

Za uplynulých dvacet let došlo k výraznému zlepšení kvality vody v Dunaji a na základě práce, kterou země odvádějí při provádění plánu povodí Dunaje jsem přesvědčen, že v roce 2020 bude voda čistější a zdravější než dnes. Důležitou úlohu bude mít dostatečné čištění odpadních vod ve všech obcích, prací a mycí prostředky bez fosfátů, zemědělská produkce, která chrání vodní zdroje, a přechody pro ryby u vodních elektráren a dalších přehrad.

Jak strategie přispěje k naplnění této vize?

Strategie pro Podunají již k tomu přispěla tím, že přitáhla politickou pozornost k nutnosti rozvoje v Podunají na základě ochrany a obnovy životního prostředí. Účinného a udržitelného rozvoje je možné dosáhnout pouze udržením a obnovením dobrých ekologických podmínek v regionu a ve vodách Dunaje a tato zásada je ve strategii zakotvena. Akční plán spojený se strategií zahrnuje řadu klíčových projektů, které k dosažení tohoto cíle přispějí.

Ekologické aspekty se musí promítat do rozhodnutí v dalších odvětvích, protože životní prostředí není něco, co lze vnímat samostatně.

Jakou úlohu bude mít při provádění strategie ICPDR?

Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje (ICPDR) je instituce vytvořená na základě Úmluvy o spolupráci pro ochranu a udržitelné využívání Dunaje. Poskytuje fórum pro to, aby země mohly spolupracovat v oblasti vodního hospodářství. A během uplynulých 12 let se to dařilo.

ICPDR považuje za svůj velký závazek to, aby Strategie pro Podunají přispívala k rozvoji regionu, a to takovým způsobem, aby dobré ekologické podmínky byly základem efektivního a trvalého sociálního rozvoje. ICPDR bude usilovat zejména o to, aby existoval nezbytný dialog v oblasti zemědělství, dopravy a energetiky, aby rozvoj v těchto odvětvích probíhal způsobem, který bude chránit a zachovávat dobrý ekologický základ.

VÍCE INFORMACÍ:

www.icpdr.org/

” Ekologické aspekty se musí promítat do rozhodnutí v dalších odvětvích. “

NOVÝ POTENCIÁL VE VYTÁPĚNÍ A VÝROBĚ ELEKTŘINY

Rakouská energetická agentura, jako partner střeoevropského projektu 4Biomass, přináší dalším partnerům projektu vyzkoušené a ověřené znalosti v oblasti bioenergie. Strategie pro Podunají navazuje spojení mezi mnoha dalšími potenciálními partnery v regionu včetně zemí mimo EU, ve kterých existuje tradice zajišťování obecního vytápění prostřednictvím velkých tepláren.

V čele využívání obnovitelných zdrojů energie

V relativně nové sféře, kterou představuje biomasa, má Rakousko již dlouhou historii. Místní obce aktivně využili možnost ve větší míře kontrolovat výrobu energie a zařízení na biomasu, využívané zejména na dálkové vytápění, jsou nyní široce rozšířené. I když se na vývoji technologií v této oblasti pracuje i v jiných zemích, rakouské společnosti zabývající se biomasou mají nejen know-how, ale jsou již schopné také tyto technologie předvést v praxi.

Rozšiřování okruhu spolupráce

Rakouská energetická agentura je jedním z devíti partnerů (z AT, CZ, DE, HU, IT, PL, SI a SK) v projektu 4Biomass, který vznikl na konci prosince 2008. Projekt se provádí prostřednictvím programu Central Europe, který spolufinancuje EFRR. Vzhledem k tomu, že hned od začátku byla zahájena pozitivní spolupráce, má projekt mnoho příležitostí nalézt prostřednictvím strategie nové partnery. EU podpoří a umožní technické návštěvy v Rakousku, výměnu know-how a školicí iniciativy pro partnery v Podunají.

Nové příležitosti pro výrobu elektřiny

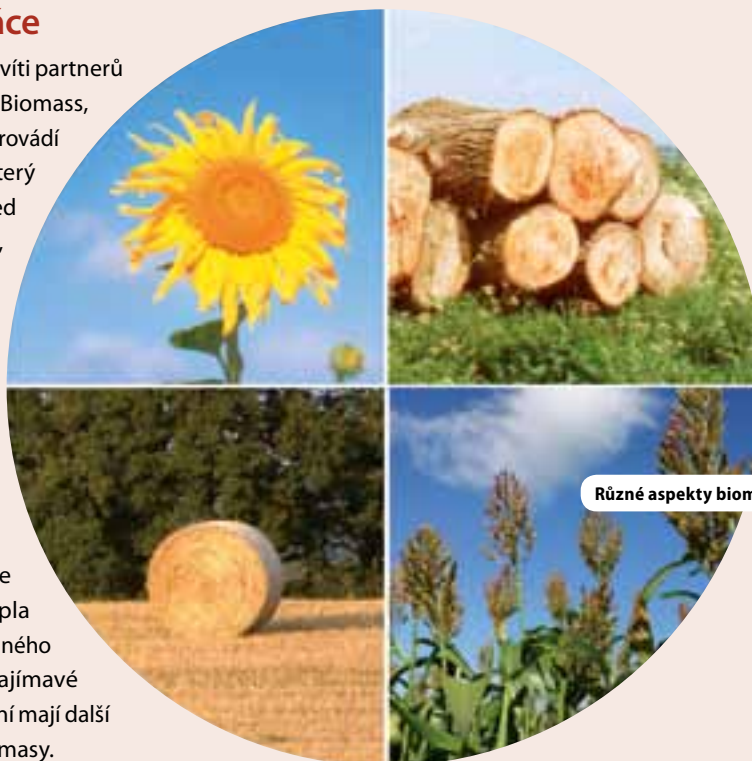
Státy v Podunají mají dlouhou tradici ve využívání dálkových zařízení pro výrobu tepla a často využívají větších zařízení v rámci plánovaného hospodářství. Díky tomu se nyní otvírají zajímavé možnosti spolupráce, protože tato větší zařízení mají další potenciál pro výrobu elektrické energie z biomasy.

Nové vyhlídky na trhu

Význačným počinem v tomto úsilí byl mezinárodní workshop o obchodu s biomasou ve střední Evropě uspořádaný v říjnu 2010, na němž vystoupili řečníci od Kanady až po Ukrajinu. Partneři projektu 4Biomass si mohli z první ruky vyslechnout, jaké vyhlídky má obchod a trh s biomasou, jaké jsou ekologické dopady její dopravy a jak pokračuje vývoj nových produktů. Obchod s biomasou se v blízké budoucnosti zvýší, a to v Evropě i na celém světě. Důležitou úlohu budou mít kritéria udržitelnosti, na nichž se momentálně pracuje, a workshopy, jako byl tento, umožňují subjektům, které již v odvětví působí, udržovat si náskok.

VÍCE INFORMACÍ

www.4biomass.eu

Různé aspekty biomasy

VÝLETNÍ PLAVBY NA DUNAJI SE SETKÁVAJÍ S ÚSPĚCHEM

Dunaj, který na své cestě z Německa do Rumunska urazí více než 2 800 km, byl vždy turistickou atrakcí. Díky mnoha novým projektům se dnes Dunaj dostává do popředí v oblasti říčních výletních plaveb v Evropě. Strategie EU pro Podunají dá dohromady turistické organizace s cílem maximalizovat příležitosti pro cestování a poznávání a překlenutí různých kultur, hlavních měst, náboženství a jazyků.

Příležitosti v oblasti cestovního ruchu na Dunaji a v jeho okolí již více než 40 let podporuje Dunajská komise pro turistiku (DTC). Profesor Gerhard Skoff, předseda DTC, poukazuje na řadu oblastí práce výboru, které zvýšily komerční hodnotu cestovního ruchu. „Výletní plavby nyní probíhají po celý rok, nejen v tradičním období od dubna do října. Lodě stráví méně času v doku a jsou komerčně mnohem atraktivnější investicí.“

Navazují na minulé úspěchy

Každý rok přibývají nové trasy a cílová místa a turistické nabídky zahrnují širší rozsah činností. Díky rostoucí popularitě výletních plaveb se má jen počet kotvišť v německém Passau rozrůst z přibližně 700 v roce 2010 na 2 000 v roce 2011.

Po změnách v regionu v devadesátých letech 20. století se začaly řešit politické a infrastrukturální problémy. Neutrální organizace, jako například DTC, mají neocenitelnou úlohu v tom, že dávají dohromady různé aktéry v odvětví cestovního ruchu, aby otevřeně diskutovali o problémech a lobovali u vlád za změny politik.

Přidaná hodnota strategie

Strategie EU pro Podunají posiluje a podporuje pokračující úsilí budovat turistický průmysl prostřednictvím výletních plaveb. DTC má vlastní zkušenosti s praktickými problémy, které vyvstávají, například administrativní postupy vyžadované od posádek. Uspokojení dialogu mezi různými dotčenými orgány a plavebními společnostmi může přispět k rychlejšímu, snazšímu obchodním jednáním, které budou stimulací pro firmy i turisty.

Pro cestovní ruch z toho plynou hmatatelné výhody – díky DTC se návštěvníci cítí v regionu vítáni a v bezpečí. Strategie bude velmi důležitá pro zvýšení povědomí o cestovním ruchu podél Dunaje a bude vítaným posílením přetrvávajících kontaktů, které Dunajská komise pro turistiku udržuje.

VÍCE INFORMACÍ

www.danube-river.org

Stephansplatz ve Vídni

SJEDNOCUJÍCÍ MOC VODY

Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje (ICPDR) ví, jak je důležité, aby problémy týkající se vody řešily země společně. Mnoho činností, například vodní elektrárny, zemědělství a říční plavba, má dopad na kvalitu vody. ICPDR podporuje kontakty se všemi aktéry, aby zajistila zachování a zlepšení jedinečných vodních ekosystémů. Strategie EU pro Podunají nyní upozorňuje na práci komise a poskytuje jí praktickou podporu a jasnější zaměření na její ekologické priority.

Silná legislativa EU

ICPDR je zodpovědná za koordinaci provádění rámcové směrnice o vodě v povodí Dunaje. Spravuje 14 partnerských zemí, mezi než patří členské státy EU a sousední země, s různými hospodářskými okolnostmi a politickou situací. Známkou jejího úspěchu je politický závazek, který každá z partnerských zemí projevila v souvislosti s Úmluvou o spolupráci pro ochranu a udržitelné využívání Dunaje a plánem povodí, který byl všemi partnery schválen na konci roku 2009.

Volný pohyb ryb

Mnohé problémy přesahují hranice jednotlivých států a jedním z nich je migrace druhů ryb. Jeseterům hrozí vyhynutí a je nutné naléhavě jednat, aby na stovkách kilometrů řeky, které během svého života urazí, měli vhodná přírodní stanoviště. Změny v morfoloické struktuře řeky, například postavením přehrad, mohou naprosto narušit migrační zvyky těchto ryb. Strategie pro Podunají by nyní měla otevřít cestu studiím zaměřeným na obnovení migrace ryb, například v oblasti proti proudu i po proudu řeky u přehrady Železná vrata, a také na odstranění stovek dalších překážek, které se v povodí nacházejí.

Žádná další byrokracie

Raimund Mair, technický expert na správu povodí v ICPDR, poukazuje na silný doklad o mezinárodní a mnohaoborové spolupráci v této oblasti. „Není nutné vytvářet žádné nové instituce, ale strategie zvyšuje význam problémů dotýkajících se kvality vody tím, že prohlubuje spolupráci stávajících organizací.“ Na výrobu elektřiny pomocí hydroelektráren se často pohlíží jako na ekologické řešení, ale i toto řešení má dopad na životní prostředí, zejména na vodní přírodní stanoviště. Tyto debaty jsou základem práce ICPDR, protože vedou pracovním dohodám o tom, jak co nejlépe postupovat dál.

Žádné další peníze

Strategie se přísněji zaměřuje na to, jak jsou využívány stávající finanční prostředky. Na základě svých kontaktů napříč různými obory ICPDR prosazuje společné uvažování v rozmezí mezi politikami a cíli v oblasti životního prostředí a hospodářským rozvojem.

VÍCE INFORMACÍ

www.icpdr.org

Malá ryba, velká priorita

EKOLOGICKÁ PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ NA TISE

V Maďarsku se rozvíjí nový přístup k ochraně před povodněmi. Před dvěma lety byly zahájeny práce na zvládnání povodní účinnějším a ekologicky vstřícnějším způsobem. Díky přirozeným povodňovým systémům se sezónní zvýšená hladina vody rozlije do okolní, což je prospěšné pro zavlažovací systémy, ekologické zemědělství i přírodní stanoviště v mokřadech.

Historie protipovodňových opatření

Za posledních sto padesát let se protipovodňová opatření obvykle zaměřovala na boj proti přírodě, a to zejména tím, že se budovaly stále vyšší násypy, které měly odolat rostoucí hladině vody a minimalizovat povodně. I když je Tisa jednou z nejméně regulovaných řek v povodí Dunaje, při její správě se obvykle upřednostňovala umělá řešení, jako jsou přehrad, i s jejich četnými negativními důsledky pro životní prostředí, jako je zanášení řečiště.

Moderní technologie založená na odvěké přírodě

„Spíše než se stále stavět proti přírodním silám, opatření, která nyní navrhujeme, vycházejí ze schopnosti dané oblasti absorbovat nadbytečnou vodu,“ uvádí dr. Béla Borsos z organizace Szövet (Aliance pro živou Tisu). Vysoká hladina vody na jaře a na začátku léta se má rozptýlit do kanálů a pomocí propustí směřovat do poldrů, kde je vodu možné přirozeně využít na zemědělské půdě.

Tato opatření obnovují další prostor pro řeku, vytvářejí další mokřady a chrání biologickou rozmanitost. To vede k obnově rovnováhy ve využívání půdy – od pěstování tržních plodin zpět k většímu podílu pastvin a produkce hospodářských zvířat. Celkový hospodářský dopad je výhodný pro zemědělství a znamená také více příležitosti pro cestovní ruch a odpočinkové činnosti v přírodě.

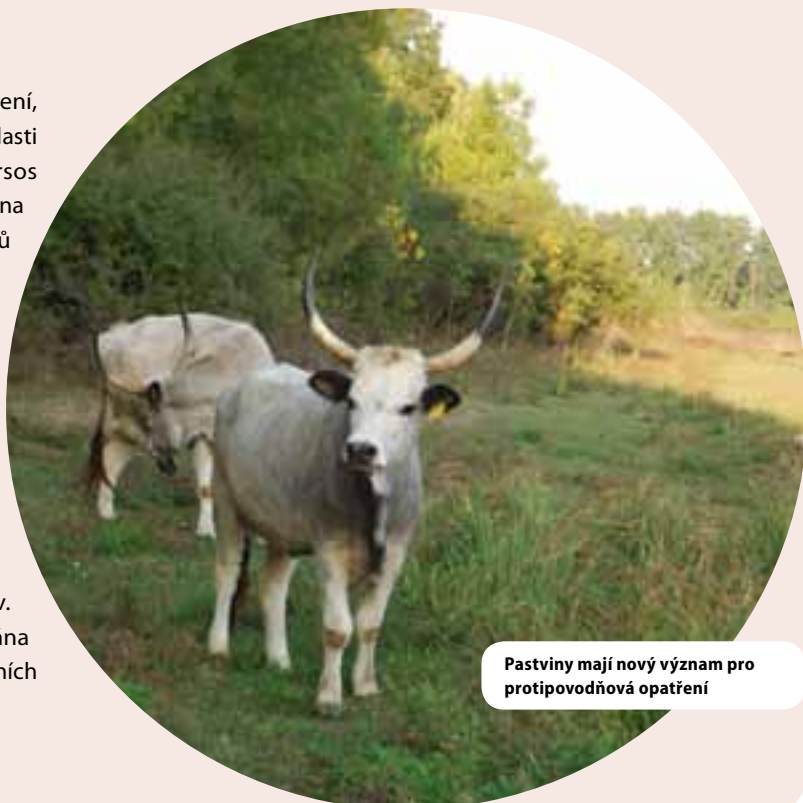
Opatrná správa průtoku zajistí minimalizaci záplav. V městských oblastech však bude i nadále poskytována dodatečná ochrana, zejména tam, kde se města v posledních letech rozrostla za tradiční hranice.

Strategie přispěje k rozšíření sítě

Projekt na Tise v Maďarsku řídí organizace Szövet prostřednictvím ICPDR a díky tomu mají zúčastnění odborníci přístup k mnohem většímu množství odborných znalostí a informací na úrovni EU. Již pět zemí (Maďarsko, Rumunsko, Srbsko, Slovensko, Ukrajina) spolupracuje na strategii těchto protipovodňových opatření a účastníci plánují nové projekty spolufinancované EU, které by tuto technologii rozšířily po celém Maďarsku a na Slovensko.

VÍCE INFORMACÍ

<http://hanyitarozo.hu/en/what-vt>

Pastviny mají nový význam pro protipovodňová opatření

PO CELÉ EVROPĚ

NOVÝ VÝZKUM USILUJE O PARTNERSTVÍ PRO SPOLUPRÁCI S JIHOVÝCHODNÍ EVROPOU

Díky rostoucí spolupráci se zeměmi západního Balkánu se Evropský výzkumný prostor rozšiřuje za hranice EU. Tím, že se věda, technologie a inovace staly prioritami Strategie pro Podunají, bude spolupráce v oblasti výzkumu stimulovat novou spolupráci. Dobrými příklady jsou dvě iniciativy financované z RP7, WBC-INCO.NET a SEE-ERA.NET Plus.

Na západním Balkáně rostou znalostní ekonomiky. Spolupráce a spolupráce nad rámec základního výzkumu a směrem k aplikovanému výzkumu vede ke komerčnímu uplatnění, které přispívá k udržitelnému růstu a prosperitě.

WBC-INCO.NET zajišťuje koordinaci politik výzkumu a inovací na západním Balkáně a se zeměmi EU. Spolupráci podporuje Řídící skupina pro výzkum na západním Balkánu vytvořená v roce 2006. Tento projekt je klíčovým nástrojem pro mnohostrannou spolupráci na západním Balkánu i se západním Balkánem v oblasti STI.

SEE-ERA.NET Plus zapojuje ministerstva a finanční agentury ze zemí západního Balkánu a podporuje výzvy k podávání návrhů na výzkum: při minulé výzvě bylo vybráno 23 projektů, na nichž se podílelo 107 institucí; finanční prostředky ze 14 zemí doplňuje EK.

VÍCE INFORMACÍ

www.see-era.net
www.wbc-inco.net

VŽDY O KROK PŘED ORGANIZOVANÝM ZLOČINEM

V Podunají je problémem přeshraniční trestná činnost. Centrum Iniciativy pro spolupráci v jihovýchodní Evropě (SECI) podporuje země v boji proti přeshraniční trestné činnosti a spojuje informace i odborné znalosti.

Má-li být Podunají dobrým místem pro podnikání, je nutné – stejně jako kdekoli jinde – potlačovat trestnou činnost. Třináct členských zemí Centra SECI společně pracuje na naplnění tohoto cíle.

Centrum nabízí spolupráci vnitrostátním celním orgánům a orgánům pro prosazování práva. Zajišťuje také bezpečnou výměnu informací. Různé země zodpovídají za příslušné pracovní skupiny a společně sdílejí zdroje a strategie. Od roku 1999 bylo podniknuto mnoho koordinovaných vyšetřování.

Centrum má také výhodnou polohu pro to, aby mělo přehled o trestné činnosti a mohlo informovat o hrozbách ze strany organizovaného zločinu. V prosinci 2010 byla vypracována komplexní zpráva o současné celkové situaci v oblasti trestné činnosti, která mimo jiné obsahovala hodnocení budoucích hrozeb pro region jako celek. Centrum SECI je partnerem Europolu.

VÍCE INFORMACÍ:

www.secicenter.org

Výzkumné sítě se rychle rozšiřují na Balkán

DÍKY INTEGROVANÉMU PLÁNOVÁNÍ SE ŘÍČNÍ REGULACE DOSTÁVÁ NA NOVOU ÚROVEŇ

Říční doprava má potenciál reagovat na růst obchodu ve východní a jihovýchodní Evropě, ale ekonomické zájmy by měly jít ruku v ruce s environmentálními zisky. Projekt integrované říční regulace na Dunaji východně od Vídně vedený organizací via donau ukazuje, jak ti, kdo Dunaj využívají, společně utvářejí jeho budoucnost.

Vnitrozemská vodní doprava je z ekonomického i ekologického hlediska často jasným vítězem ve srovnání se silniční nebo leteckou dopravou. Podíl lodní dopravy v Podunají na nákladní dopravě však činí necelých 10 %.

S ohledem na tuto skutečnost je zde pět pilotních projektů, které zajišťují lepší podmínky pro životní prostředí tím, že obnovují vodní tok mezi rameny a hlavním tokem řeky a znovu vytvářejí štěrkové břehy a ploché vodní zóny tam, kde byly dříve vytvořeny umělé břehy. Cílem šestého pilotního projektu je vyzkoušet, zda je možné omezit erozi přidáním hrubějšího štěrku do řečiště. To je nutné kvůli tomu, aby bylo možné obnovit hladinu spodní vody a zachovat bližší spojení mezi Dunajem a záplavovými územími.

Projekt integrované říční regulace zahrnuje všechna tato opatření a navíc ještě přestavbu pobřežních hrází na tomto úseku.

Doba trvání projektu:

Pilotní projekty: 1996 – přibližně 2013

Projekt integrované říční regulace: po roce 2013, období stavby přibližně 8-9 let

Podpora EU z programů LIFE a TEN-T:

Od roku 2000 až 50 % u pilotních projektů (LIFE / TEN-T), realizace hlavního úseku až 20 % (TEN-T)

Celkový rozpočet:

225 milionů € (základní náklady)

Na realizaci hlavního úseku a posledních dvou pilotních projektů, které mají stejný státní rozpočet a rozhodnutí o financování z programu TEN-T.

Komerční zisky

Zachování splavnosti v období poklesu vody a snižování nákladů na údržbu řeky přispívá k uspokojení rostoucí poptávky po obchodu a snižuje sazby. Díky tomu je řeka konkurenceschopnější ve vztahu k dalším formám dopravy a reaguje na rostoucí obchodní příležitosti.

Environmentální zisky

Součástí nového udržitelného přístupu k říční regulaci je obnovování štěrkových břehů a plochých vodních zón opět propojení ramen, které jsou dnes odříznuté, s Dunajem. Tyto přirozenější podmínky chrání a vytvářejí nová přírodní stanoviště pro rostliny i živočichy a přispívají ke vzniku atraktivnějšího prostředí pro všechny uživatele řeky.

Skutečný příklad spolupráce

Tyto pilotní projekty vedené organizací via donau by se neobešly bez spolupráce nejrůznějších skupin. Vyjádření techniků a odborníků na plavbu má stejnou váhu jako slova ekologů a pracovníků v oblasti územního plánování. Řídící skupina, do níž patří všechny zúčastněné subjekty, je uznávána jako poskytovatel osvědčených postupů pro další iniciativy podél Dunaje. Zavedené zásady již hrají důležitou úlohu v tom, jak jsou navrhovány a vedeny další projekty.

VÍCE INFORMACÍ:

www.via-donau.org

Všichni uživatelé řeky společně utvářejí co nejlepší budoucnost

JAK STRATEGIE FUNGUJE

Strategie se musí zaměřovat na výsledky. Díky užší spolupráci bude možné lépe využívat stávající politiky a financování. Práce by se měla rozdělit mezi všechny s využitím nezbytných kombinací institucí, odvětví a zemí. Klíčem k úspěchu je zodpovědný přístup na straně orgánů i zúčastněných subjektů.

KONZULTACE

Bude zorganizováno **výroční fórum**, které bude sloužit k prodiskutování práce, ke konzultacím o upravených opatřeních a k vývoji nových přístupů. Účastnit se budou státy, instituce EU a další zainteresované strany (zejména mezivládní subjekty, soukromý sektor a občanská společnost).

ŽÁDNÉ NOVÉ FONDY EU, ŽÁDNÁ NOVÁ LEGISLATIVA EU A ŽÁDNÉ NOVÉ STRUKTURY EU

Komise strategii připravuje s tím, že se nejedná o zvláštní přístup k regionu, ať už z rozpočtového nebo právního hlediska. Konkrétně:

- strategie neposkytuje nové finanční prostředky z EU. Je kladen důraz na lepší využití stávajících finančních prostředků,
- strategie nevyžaduje žádné změny právních předpisů EU, protože EU vydává právní předpisy pro EU-27, nikoliv pro jediný makroregion. S cílem věnovat se určitým cílům a v případě dohody by mohly být provedeny změny na vnitrostátní nebo jiné úrovni,
- strategie nevytváří žádné další instituce EU. Za její provádění odpovídají stávající orgány, které musí maximálně úzce spolupracovat.

KOORDINACE POLITIK

Komise koordinuje politiku na základě konzultací se **skupinou na vysoké úrovni**, která je složena ze zástupců zúčastněných zemí.

V případě neshod může také zorganizovat konstruktivní dialog, protože je nezávislým hráčem.

PROVÁDĚNÍ

Každé z identifikovaných opatření strategie stanovuje cíl a tato opatření jsou konkretizována prostřednictvím projektů s jasně definovaným vedoucím, časovým rámcem a financováním. Každou prioritní oblast koordinují země regionu.

Tito **koordinátoři prioritních oblastí** zajišťují provádění akčního plánu formou dohody na plánování, které obsahuje cíle, ukazatele a harmonogramy, a zajišťováním účinné spolupráce mezi navrhovateli projektů, programy a zdroji financování. Poskytují také technickou podporu a poradenství.

Koordinátoři pracují na základě konzultací s Komisí a příslušnými agenturami EU a regionálními orgány.

ZPROSTŘEDKOVÁNÍ

Zprostředkování je úloha **Komise**, které napomáhají **národní kontaktní místa**. Cílem je zajistit pokrok práce. Národní kontaktní místa budou zajišťovat koordinaci v každé zemi, budou identifikovat příslušné kontakty a především se budou zabývat praktickými stránkami práce.

PODÁVÁNÍ ZPRÁV A HODNOCENÍ

Podávání zpráv a hodnocení bude provádět **Komise** v partnerství s **koordinátory prioritních oblastí** a dalšími zúčastněnými stranami.

Úkolem koordinátorů bude sledovat pokrok a pozorovat, zda opatření a projekty plní cíle. Na základě toho bude Komise formalizovat zprávy a doporučení, které budou ověřeny v diskusích se zúčastněnými stranami ve výročním fóru.

FINANCOVÁNÍ: POZORNOST BY MĚLA BÝT VĚNOVÁNA KOMBINACÍM GRANTŮ A PŮJČEK.

Strategie bude prováděna za využití stávajících finančních prostředků a tam, kde to bude potřeba, jejich přizpůsobením cílům strategie a v souladu s obecnými rámci.

Ve skutečnosti je už k dispozici množství prostředků v rámci početných programů EU (např. 100 miliard € ze strukturálních fondů v období 2007–2013, stejně jako finanční prostředky v rámci NPP a ENPI).

Financování je k dispozici také prostřednictvím mezinárodních finančních institucí, jako je EIB: 30 miliard € v období 2007–2009 a vnitrostátní, regionální a místní zdroje.

SPOLUPRÁCE PRO REGION

Pro to, aby Strategie EU pro Podunají byla úspěšná, přispělo mnoho různých institucionálních aktérů svými odbornými znalostmi. Rubrika Společný zájem poukazuje na úlohu některých klíčových přispěvatelů.

Zlepšení mobility a multimodality

První pilíř strategie zahrnuje opatření na napojení makroregionu, zejména zlepšením dopravních cest. Podle generálního ředitelství (GŘ) EU pro mobilitu a dopravu hrají v tomto kontextu ústřední úlohu transevropské dopravní sítě (TEN-T): „Mnoho z našich třiceti prioritních projektů má dopad na Podunají. Naším prvořadým cílem je dokončit to, co jsme začali, se zapojením všech zúčastněných stran a orgánů na místní, regionální a vnitrostátní úrovni.“

Strategie přispěje nejen k vnitřnímu propojení makroregionu, alelepší také přístup zvnějšku. Klíčovým slovem je multimodalita: GŘ chce vytvořit situaci, ve které je možné se spolehnout na tu nejlepší službu v oblasti dopravy.

K projektům TEN-T patří rozšíření železničních a dálničních os a také opatření na zlepšení splavnosti Dunaje. V plánu jsou také opatření zacílená na regionální letiště a přístavy na Dunaji.

Ochrana životního prostředí

Cíle v oblasti životního prostředí jakožto průřezový problém nejenže tvoří jeden pilíř strategie, ale také souvisí s třemi dalšími pilíři – napojení, prosperita a institucionální kapacita. GŘ pro životní prostředí EU se v Podunají zaměřuje na provádění acquis EU týkající se životního prostředí a své politiky. Zasahuje, aby podporovalo územní soudržnost, integraci životního prostředí do dalších odvětvových politik a úlohu občanské společnosti.

Mezi projekty prováděné v Podunají v rámci programu LIFE GŘ pro životní prostředí patří obnova břehů Dunaje v Rakousku a projekt Szigetköz pro udržitelné plánování vodního hospodářství a využití půdy. Další iniciativy se zaměřují na chráněné oblasti a ohrožené druhy, jako je například pelikán kadeřavý v deltě Dunaje.

Rozvoj znalostí a konkurenceschopnosti prostřednictvím inovace

Opatření pro budování prosperity tvoří třetí pilíř Strategie. Budování konkurenceschopnosti makroregionu závisí hlavně na rozvoji znalostní a inovační společnosti. Tyto volby jsou klíčové, protože tvoří základní prvky strategie Evropa 2020. K opatřením, které koordinuje GŘ pro výzkum a inovace, patří zajištění toho, aby univerzity, výzkumná střediska a podniky mohly využívat svůj plný inovační potenciál včetně opatření pro budování kapacit podporující meziregionální a mezinárodní spolupráci a zabraňující odlivu mozků. Dunajský výzkumný prostor bude podporován Evropským výzkumným prostorem a bude do něj integrován.

Plánovaná opatření například předpokládají vytvoření partnerských sítí v regionu, investice do výzkumných infrastruktur a rozvoj klastrů.

Nakládání s odpady v Rumunsku

Spolupráce se sousedními zeměmi

Žádný z cílů strategie nelze dosáhnout, pokud se úsilí zastaví na hranicích EU: prostřednictvím makroregionálního přístupu mohou členské státy, kandidátské a potenciální kandidátské země i země mimo EU mít ze strategie prospěch a přispívat do ní. GŘ pro rozšíření EU usiluje o maximalizaci zapojení západního Balkánu. To je například vidět v tom, že byla přidána klauzule umožňující pozdější zahrnutí dalších sousedních zemí.

Pro země, které směřují ke členství, jsou k dispozici finanční zdroje prostřednictvím nástroje předvstupní pomoci (NPP). Toho lze využít v případě projektů spadajících do oblasti působnosti strategie. „Přístup odspodu nahoru v rámci strategie znamená, že je na každé zemi, aby identifikovala opatření, která ji nejvíce zajímají, a navrhla projekty podle svých priorit.“ Prioritní oblasti vždy koordinuje některý členský stát, často ve spojení se třetí zemí.

Zkušební projekt makroregionálního modelu – perspektiva Evropského parlamentu

Do koncipování strategie se zapojil i Evropský parlament, který zůstane partnerem v průběhu jejího provádění. Jako platforma pro zúčastněné strany usilující o zlepšení soudržnosti v Podunají byla vytvořeno „Fórum pro problematiku Dunaje v Evropském parlamentu“. V lednu 2010 fórum přijalo společné usnesení vyzývající Komisi k uspořádání konzultací a představení strategie pro region do konce roku 2010.

„Strategie EU pro Podunají, podobně jako Strategie pro region Baltského moře, je zkušebním projektem makroregionálního modelu a efektivní územní spolupráce,“ říká rumunská poslankyně Evropského parlamentu Silvia-Adriana Țicău, která fóru předsedá. „Očekáváme, že strategie významně přispěje ke zlepšení koordinace mezi orgány a organizacemi působícími v Podunají a přinese do oblasti prosperitu, udržitelný rozvoj, pracovní místa a bezpečnost.“

Železnice by měla hrát klíčovou úlohu v nákladní dopravě

VÍCE INFORMACÍ:

TEN-T:

http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/index_en.htm

Program LIFE:

<http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

Nástroj předvstupní pomoci (NPP):

http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/ipa/index_en.htm

JAK SE PODUNAJÍ MŮŽE POUČIT OD REGIONU BALTSKÉHO MOŘE

Vůbec první makroregion EU, tedy region Baltského moře, vznikl před více než rokem. Jeho vytvoření nebylo lehké, ale v rámci komplexní nové strategie pro tento region se nyní provádí mnoho pilotních projektů. Zkušenosti získané v průběhu procesu se nyní využívají v Podunají a pro jeho strategii, která má být schválena v červnu 2011.

Strategie EU pro region Baltského moře (EUSBSR) je první makroregionální strategií EU. Tato strategie, kterou přijala Evropská komise a schválila Evropská rada v říjnu 2009, zahrnuje osm členských států EU. Cílem strategie je řešit společné problémy v regionu Baltského moře – v oblasti životního prostředí, hospodářství, energetiky a dopravy – přizpůsobením a spojením evropských politik.

Nyní, když EUSBSR funguje, odborníci EU na regionální politiku formulují o této strategii závěry. Doufají, že díky vyhodnocení toho, co se podařilo a co ne, bude možné posílit Strategii EU pro Podunají (EUSDR), druhý evropský makroregion.

Definování procesu

„Jedním naprosto jasným poučením je důležitost procesu,“ říká jeden člen týmu Evropské komise pro dohled nad Strategií pro Podunají. „Pro koordinaci a spolupráci je velmi důležité od začátku zapojit správné lidi ze správných zemí, regionů a sdružení. Ti se musí stát motorem procesu, přičemž v některých otázkách se vedení ujmuou určité země a budou vytvářet správné sítě pro spolupráci.“

Tento proces má využívat „víceúrovňový řídicí proces“ EU. Znamená to také získat v členských státech politický závazek na nejvyšší úrovni, aby v rámci strategie každý dělal, co má.

Strategie pro region Baltského moře má 15 prioritních oblastí a Strategie pro Podunají jich má 11 se zaměřením na dopravní a energetická spojení, životní prostředí, společensko-hospodářský rozvoj a bezpečnost. Koordinátoři prioritních oblastí pro Podunají byli nalezeni rychle a strukturovanějším způsobem, což ukazuje, že tento nový makroregion již těží ze zkoumání svého severního bratrance.

Výsledky vysílání

Důležité je také co nejdříve zveřejňovat konkrétní výsledky makroregionální strategie. Přispívá to ke zdůraznění hodnoty makroregionální politiky před veřejností a rozhodujícími činiteli a zároveň to každého ve strategii motivuje.

První výsledky projektů v rámci Strategie pro region Baltského moře byly představeny na konferenci v říjnu 2010. Patřily sem nové informace o průběhu čištění emisí z lodí, zvýšení připravenosti na ropné skvrny na moři a přesunutí více nákladní dopravy ze silnic na moře.

„Makroregion musí být flexibilní a zahrnovat nové i stávající vnitrostátní a regionální projekty,“ říká kontaktní osoba Komise. „Dopad musí být zjevný.“ A navíc mnoho zúčastněných stran vnímá makroregionální strategii nejen jako šablonu pro řešení svých problémů, ale také jako novou pracovní metodu pro dosažení vyšší účinnosti a zajištění výsledků.

Spolupráce všech

Strategie pro Podunají těží z dobré vůle a užší spolupráce, které vznikly mezi všemi útvary Komise při procesu EUSBR. Země v regionu Baltského moře jsou navíc natěsnány kolem moře, zatímco země v Podunají jsou roztroušeny podél linie řeky. Musí tedy spolupracovat poněkud jinak a nebudou mít všechny priority stejné. Z toho také vyplývá, že nemůže vzniknout žádná šablona EU pro nové makroregiony. Jedno klíčové poučení však tu je: makroregiony budou hrát významnou úlohu v prohlubování evropské regionální soudržnosti.

VÍCE INFORMACÍ

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/
http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm

Porovnání dvou významných makroregionů EU

Strategie pro region Baltského moře	Strategie pro Podunají
První makroregion EU	Druhý makroregion EU
8 zemí EU	8 zemí EU
3 země mimo EU	6 zemí mimo EU
100 milionů lidí	115 milionů lidí
15 prioritních oblastí	11 prioritních oblastí
50 miliard € z finančních prostředků na politiku soudržnosti (2007–2013)	100 miliard € z finančních prostředků na politiku soudržnosti (2007–2013)

O NAŠICH PROJEKTECH

V každém vydání Panorama zjišťuje osud dvou projektů z pohledu lidí, kteří je řídí. Všímáme si úspěchů i neúspěchů při řízení projektů financovaných EFRR: Dřívější články o obou těchto projektech je možné najít v časopise Inforegio Panorama ve vydáních 33 a 35.

PROJEKT 1

PROJEKT KONKURENCESCHOPNÉ ZDRAVOTNICKÉ SLUŽBY

Fakta a čísla

Do projektu Konkurenceschopné zdravotnické služby byl od ledna 2008 do prosince 2010 v rámci Programu pro severní periferní oblasti investován necelý 1 milion €.

Když se práce navíc vyplatí

Pro pacienty žijící na odlehlém pomezí Finska, Irsko, Norska, Švédska a Skotska již život na vzdálených místech neznámá život v izolaci. Oslabující mezery, které zde byly dříve, jsou nyní překonávány díky odhodlaným partnerům a inovativní telemedicině. Zde přinášíme podrobné informace od dvou hlavních aktérů projektu, kterými jsou Juha Korpelainen, neurolog ve Fakultní nemocnici v Oulu (Finsko), a David Heaney, vedoucí výzkumný pracovník v Centru pro venkovské zdravotnictví (Skotsko).

Davide, jak byste popsal účast skotských partnerů v projektu?

„Instalace mobilního videokonferenčního vybavení v nefrologických odděleních v Raigmorské nemocnici (Inverness) a ve Všeobecné nemocnici v Caithness (Wick) nás stálo hodně úsilí a vytrvalosti, ale přineslo to nepochybně velkou hodnotu. Díky videospojení je nyní možné propojit satelitní jednotku ve Wicku s hlavním nefrologickým oddělením v Inverness. Nižší počet pracovníků a čas, který pacienti musí trávit cestováním, jsou jen některé z výhod, které to přineslo. Pracovníci ve Wicku nyní těsněji spolupracují se svými kolegy v Inverness.“

Museli jste překonávat nějaké překážky? A jak jste to zvládli?

„Hospodářský pokles nás přinutil hledat úsporná řešení pro řídicí osídlené oblasti. Zajistili jsme také, aby NHS potřebné vybavení skutečně zakoupila, aby zůstalo na místě i po skončení pilotní fáze. Tento úspěch nás povzbudil, takže nyní spojení rozšiřujeme tak, abychom mohli zahrnout další dvě nefrologická oddělení, přičemž jedno z nich je na odlehlém ostrově.“

Juha, bylo by škoda, kdyby to tímto skončilo. Máte nějaké plány, co dělat po skončení projektu?

„Nyní se zaměřujeme na udržitelnost. Chystáme se společně zakoupit specializovaný software a vybavení. Díky tomu budeme moci poskytovat pružné služby našim odlehlým regionům.“

Co je tím nejdůležitějším poučením, které jste získali z vedení projektu financovaného pomocí regionální politiky?

„Myslím, že jsme ještě větší pozornost měli věnovat výběru služeb zahrnutých do pilotního projektu, protože to je ten nejdůležitější krok, zejména z hlediska rozvoje udržitelných služeb.“

David Heaney i Juha Korpelainen se shodují, že pro tento mezinárodní projekt je základem účinná komunikace. „Projekt ukázal, jak je důležité lidské hledisko,“ podotkl David Heaney. „S tolika partnery to bylo náročné, ale odměnou bylo pochopení problémů v různých zemích.“

VÍCE INFORMACÍ

www.ehealthservices.eu

Teledialýza v akci ve Všeobecné nemocnici v Caithness, Skotsko

PROJEKT 2

PROJEKT DLOUHOVĚKOST

Fakta a čísla

Do projektu Dlouhověkost, který začal na začátku roku 2009 a má pokračovat až do konce roku 2011, se investuje přibližně 2,4 milionů €.

Standard pro budovy budoucnosti

Vzhledem k tomu, že obytné budovy jsou v Evropě odpovědné za 40 % vyprodukované energie a emisí CO₂, potenciál pro úsporu energie je obrovský. Proto vznikl projekt Dlouhověkost, který je podporován v rámci programu pro region Baltského moře (BSRP) a který má ukázat, jak spojené úsilí Dánska, Litvy, Polska a Německa může něco změnit.

BSRP podporuje regionální rozvoj prostřednictvím mezinárodní spolupráce. Jedenáct zemí v oblasti Baltského moře spolupracuje na nalezení řešení společných problémů. Setkali jsme se s ředitelkou komunikace projektu Dlouhověkost, paní Marií-Ilonou Kiefel, abychom zjistili, jakého pokroku dosáhli v uplynulých šesti měsících.

Jak se projekt vyvíjí od doby, kdy jsme spolu mluvili naposledy?

Po mnoha analýzách a srovnávání byla vypracována referenční kritéria budovy pro Dlouhověkost. Partneri nyní připravují společný prototyp obytné budovy vytvořené ze stavebních bloků. Tyto bloky budou vloženy do katalogové databáze, která tvoří kompletní prototyp. Tímto způsobem mohou partneri z každé země budovat pilotní projekty vhodné pro místní oblast.

Co podle vás patří k přímým výhodám této harmonizace?

Díky harmonizaci stavebních standardů v regionu Baltského moře je možné realizovat společný trh v regionu. Tyto standardy přispívají k minimalizaci operačních nákladů v rámci životního cyklu našich budov. Projekt Dlouhověkost je také nyní v kontaktu s dalšími projekty, které rovněž usilují o energetickou účinnost. Z těchto kontaktů chceme vytvořit energetický klastr v regionu.

To zní hezky. Museli jste v průběhu doby překonávat nějaké překážky?

Bohužel ano, protože jsme kvůli hospodářské krizi přišli o některé partnery. V důsledku toho jsme museli provést velkou reorganizaci. Naštěstí díky motivaci zbývajících partnerů bylo možné udržet projekt pohromadě. Narazili jsme také na organizace, které měly zájem spolupracovat s týmy z jednotlivých zemí. Díky těsnému partnerství a úzké spolupráci se nám podařilo naplnit naše cíle.

Jaké poučení jste získali z vedení projektu financovaného pomocí regionální politiky?

Já jsem se naučila, že je možné vytvořit mezinárodní síť, která i přes drobné potíže není pro zúčastněné partnery žádným velkým rizikem. Pokud jde o nevýhody, myslím, že pro malé partnery může být vedení takového projektu náročné, protože pravděpodobně nebudou mít dostatečná oběžná aktiva.

Kam ještě se projekt Dlouhověkost bude ubírat?

Nyní připravujeme prototyp pro Dlouhověkost a příslušné výsledky budeme prezentovat na naší závěrečné konferenci v listopadu 2011 v německé Postupimi. Samozřejmě budeme zvát další projekty energetických klastrů, abychom zvýšili pravděpodobnost další spolupráce v regionu Baltského moře.

VÍCE INFORMACÍ

www.longlife-world.eu/project_en.html

Účastníci projektu představují Dlouhověkost 1 a Dlouhověkost 2

REGIONETWORK 2020, ROZRŮSTAJÍCÍ SE ON-LINE KOMUNITA

Vedete mezinárodní projekt a setkáváte se s nějakými problémy? Nebo vás zajímá problematika přírodních rizik ve Středomoří? Od diskusních panelů o tom, jak stimulovat růst v regionech, po konkrétní pomoc při monitorování inovací – RegioNetwork 2020 může nabídnout pomoc každému, kdo chce zlepšit situaci v regionu.

Na internetové stránce najdete informační kanály, skupiny, osvědčené postupy a také možnost sledování regionu nebo jednotlivce – hledané informace tedy nikdy nejsou příliš daleko. Někdy zde najdete i volná pracovní místa, takže pokud toužíte po změně...

Tuto síť spustil komisař Hahn v říjnu 2010 jako on-line platformu pro spolupráci zástupců evropských regionů a dalších lidí, kteří mají zájem o regionální politiku Evropské unie. Nyní, na začátku roku 2011, mají stránky 900 jednotlivých členů a 40 regionálních členů.

Úspěch závisí na uživatelích

Tým Komise, který síť provozuje, doufá, že lidé skutečně začnou využívat výhody účasti v síti. „Je příjemné pozorovat, jak stále roste počet uživatelů a jak se na stránkách rozšiřuje interakce. Na základě prvotní zpětné vazby od uživatelů jsme provedli řadu vylepšení, a tak doufáme, že lidé přijdou na to, že stránky nabízejí užitečný způsob, jak se zapojit do regionální politiky a spolupráce.“

Ať jsou však stránky strukturovány sebelépe, jejich úspěch záleží jen na komunitě, která je využívá. Takže pokud se chcete podělit o nějaké nápady, zjistit, jak problémy, před kterými stojíte, řeší jiní, podělit se

o osvědčené postupy pro inspiraci kolegů nebo jednoduše nadhodit některé z nejpálčivějších témat, která se dnes dotýkají vašeho regionu, potom se přihlaste, zapojte a nechte svůj hlas zaznívat.

Má-li se RegioNetwork 2020 stát skutečně dynamickou a užitečnou platformou, je třeba, aby se regiony i jednotlivci přidali a podělili se o své nápady a zkušenosti.

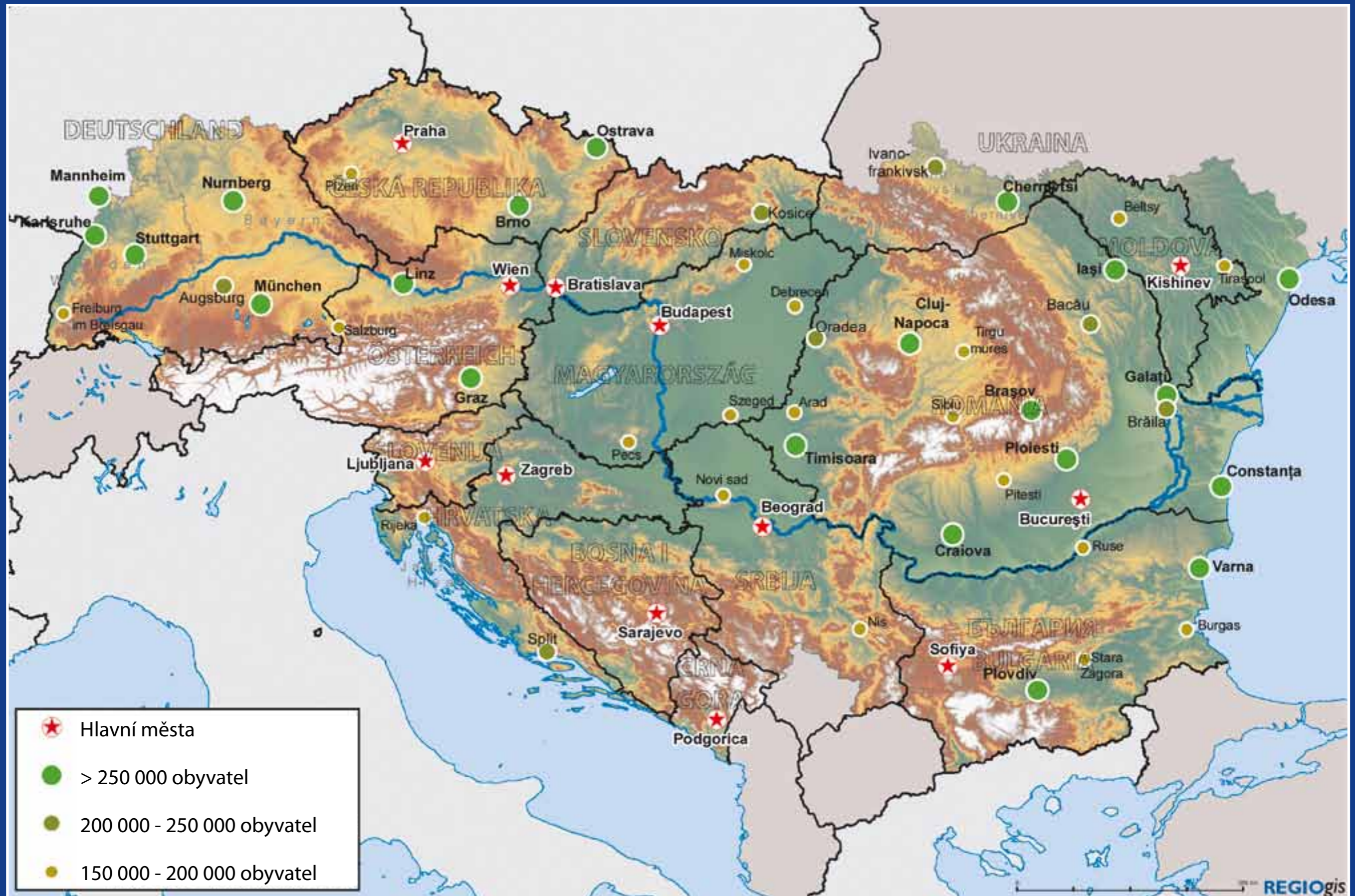
Co kdybyste se tedy zaregistrovali a vyzkoušeli to ještě dnes?

VÍCE INFORMACÍ

www.regionetwork2020.eu

ÚZEMNÍ POKRYTÍ STRATEGIE EU PRO PODUNAJÍ

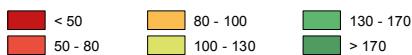

LETMÝ POHLED NA REGION – FAKTA A ČÍSLA

HDP/osoba (PPS), 2008

Index, Podunají = 100

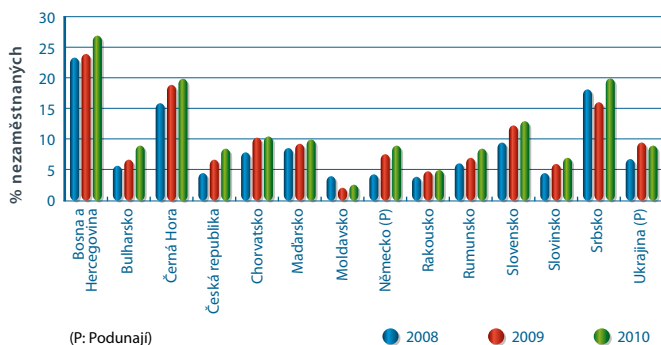

Zdroje: Eurostat, národní statistické úřady

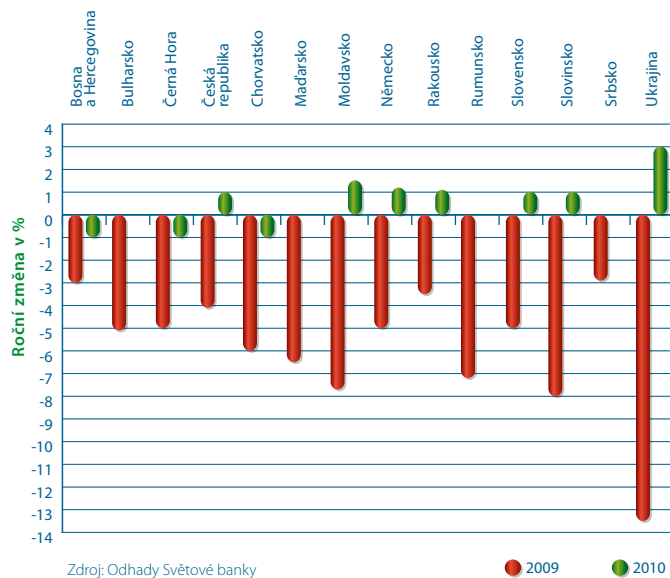
0 400 Km
© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Jak ukazuje mapa, region je charakteristický velkými rozdíly. Jsou v něm jedny z neúspěšnějších, ale také jedny z nejchudších regionů v EU. Strategie EU pro Podunají se na tyto rozdíly zaměří tím, že spojí všechny příležitosti v regionu, například cestovní ruch (graf níže).

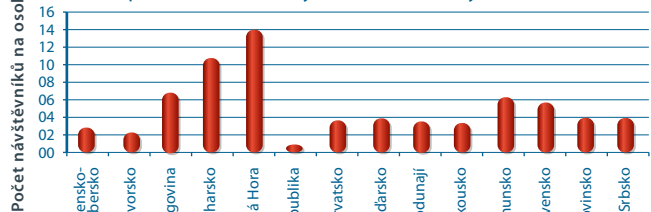
Míra nezaměstnanosti

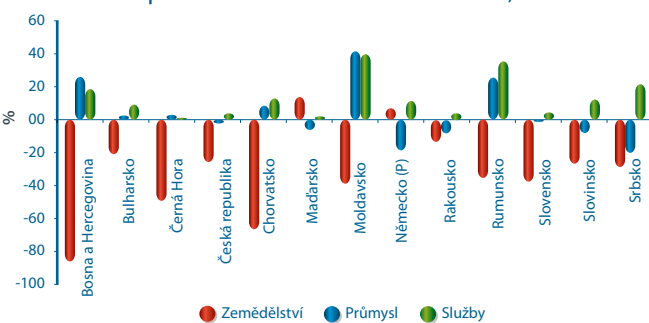
Růst HDP, 2009 a 2010

Změna podílů odvětví na zaměstnanosti, 2000–2008

Změna podílů odvětví na zaměstnanosti, 2000–2008

NECHTE SVŮJ HLAS ZAZNÍT - TERMÍNY DO DIÁŘE

TERMÍNY 2011	UDÁLOST	MÍSTO
28. dubna	Konference o malých a středních podnicích a vnitřním trhu	Budapešť (HU)
28. a 29. dubna	Konference pro střední a jihovýchodní Evropu „Strategie EU pro Podunají – se zvláštním důrazem na vodní hospodářství, využití půdy a životní prostředí“	Gödöllő (HU)
29. dubna	Summit o Dunaji ve Vukovaru	Vukovar (HR)
19. a 20. května	Neformální schůzka ministrů odpovědných za územní soudržnost	Gödöllő (HU)
23. a 24. června	Regiony pro hospodářskou změnu a ceny RegioStars	Brusel (BE)
24. až 26. června	Konference na Dunaji při plavbě k Železným vratům – Dolní Dunaj – nově vznikající destinace pro podnikání a cestovní ruch	Bělehrad – Vidin (SER-BG)
29. června	Den Dunaje	
10. až 13. října	Open Days Investování do budoucnosti Evropy: Regiony a města dosahující inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění	Brusel (BE)

Další informace o těchto akcích můžete najít v sekci Agenda na našich internetových stránkách Inforegio:
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/

Internetové stránky maďarského předsednictví: www.eu2011.hu

Letní vydání časopisu
Panorama, které vyjde v červnu,
se zaměří na dopravu v rámci
regionální politiky.

Chtěli byste, aby se další vydání časopisu Inforegio
Panorama věnovala konkrétním tématům regionální
politiky? Dejte nám prosím vědět na adresu:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-11-037-CS-C

doi:10.2776/34787

© Evropská unie, 2011

Reprodukce je povolena pouze pod podmínkou uvedení zdroje.

Úřad pro úřední tisky

Evropská komise, Generální ředitelství pro regionální politiku
Komunikace, informace a vztahy se třetími zeměmi
Raphaël Goulet
Avenue de Tervueren 41, B-1040 Brusel
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm